

Vidste du at...

- 32% har oplevet negativ forskelsbehandling i somatikken?¹
- 40% har oplevet ikke at få den nødvendige behandling for (tegn på) alvorlig fysisk lidelse?²
- 53% har oplevet, at fysiske symptomer, f.eks. smerter, er blevet afvist som psykiske?²
- 34% har oplevet at blive mødt med afvisning eller moralisering i forbindelse med f.eks. selvskaade eller selvmordsforsøg?²
- Patienter med psykisk sygdom kan være mere tilbageholdende med at søge behandling på grund af en forventning om, at de ikke bliver taget alvorligt?³
- Forskning peger på, at læger på akutenheder i somatikken kan misfortolke somatiske symptomer som tegn på psykisk sygdom, hvilket kan forsinke diagnosticeringen og behandlingen?³
- Blandt somatisk personale har 31% erfaring med, at sproget og tonen i det somatiske sundhedsvæsen er mindre respektfuld overfor patienter, der har psykiske lidelser?⁴
- 47% af fagpersoner i somatikken er enten i tvivl om eller vurderer, at deres viden om psykisk sygdom ikke er tilstrækkelig til at sikre patienter med psykiske lidelser den rette udredning og behandling?⁴

Kilder:

1. EN AF OS diskriminationsundersøgelse, 2015
2. EN AF OS-panelundersøgelse om erfaring med det somatiske sundhedsvæsen, 2016
3. Holdninger i det somatiske sundhedsvæsen til mennesker med psykisk sygdom af Statens Institut for Folkesundhed, 2019
4. EN AF OS undersøgelse blandt somatisk personale, 2018 (4) Alle undersøgelser kan findes på www.en-af-os.dk

Få besøg af en ambassadør på jeres afdeling

EN AF OS har et landsdækkende korps af ambassadører, der har egne erfaringer med psykisk lidelse, og som holder dialogskabende oplæg om livet med en psykisk lidelse. Med et oplæg fra en ambassadør kan I blive klogere på, hvordan I på jeres afdeling bedst muligt møder og behandler patienter, der også har psykisk lidelse eller psykiske problemer.

Læs mere på www.ulighed-i-sundhed.dk

Kontakt PsykInfo og EN AF OS i din region

Region Nordjylland

Malene Terp, Tlf. 4012 8333 Mail: psyk-info@rn.dk

Region Midtjylland

Jette Dupont Lauritsen, Tlf. 3062 1687, Mail: psykinfo@rm.dk

Region Syddanmark

Liselene Pedersen, Tlf. 2056 3028, Mail: psykinfo@rsyd.dk

Region Sjælland

Anne Mette Billekop, Tlf. 7025 0260, Mail: psykinfo@regionsjaelland.dk

Region Hovedstaden

Caroline Osander, Tlf. 3864 1300, Mail: psykinfo@regionh.dk

Andre spørgsmål om EN AF OS og indsatsen i somatikken

EN AF OS v. Louise Hornbøll, fuldmægtig i Sundhedsstyrelsen, mail LHOR@sst.dk

Om EN AF OS

Formålet med Landsindsatsen EN AF OS er at afstigmatisere psykisk sygdom i Danmark – altså gøre op med fordomme og forskelsbehandling knyttet til psykisk sygdom. EN AF OS er på nationalt niveau forankret i Sundhedsstyrelsen og på regionalt niveau i PsykInfoerne.

EN AF OS

Læs mere om EN AF OS og følg indsatsen på www.en-af-os.dk, www.ulighed-i-sundhed.dk og på Facebook EN AF OS.

EN AF OS

Råd og viden

En afstigmatiserende tilgang i somatikken til patienter med psykisk lidelse

6 ud af 10 danskere, der har kontakt til psykiatrien, har også kontakt til det øvrige sundhedsvæsen

→ Få et overblik over råd og viden her i folderen og læs mere på www.ulighed-i-sundhed.dk

Du får kun den halve historie, hvis du ikke ser det hele menneske

Fagpersoner i somatikken kan opleve, at det er en særlig udfordring at sikre, at patienter med psykiske lidelser får den rette udredning og behandling, når de er indlagt eller til konsultation for en somatisk lidelse eller problemstilling. Fordomme, myter eller manglende kendskab til psykisk lidelse kan gøre det vanskeligt at stille den rette diagnose, og kan også betyde enten manglende udredning eller underbehandling af somatiske lidelser.

Usikkerhed og manglende viden kan også resultere i, at tonen og sproget kan blive mindre respektfuld overfor patienter, der også har psykiske lidelser.

Stigmatiseringen kan have alvorlige konsekvenser for den enkelte, hvis den psykiatriske diagnose bliver altoverskyggende for, at man får den rette behandling for en somatisk lidelse.

I EN AF OS er udgangspunktet, at holdninger og praksis hos sundhedspersonale ikke i sig selv må bidrage til, at mennesker med psykiske lidelser ikke får den rette hjælp til deres sundhedsudfordringer. Erfaring viser, at god kommunikation med og om patienten fremmer respekt, fælles ansvar og kan bidrage til at forebygge stigmatisering af psykisk sygdom.

Der er ikke nogen checkliste for mennesker, og det kan være rigtig frustrerende for akutlæger. Vi er vant til at køre efter algoritmer og procedurer, og lige så snart vi går over på ukendt territorie, bliver det svært. Det havde været nemt at sy et sår eller behandle mod forgiftning, hvis det ikke var for det bøvlt med mennesker. Og lige præcis det bøvlt med mennesker kan vi ikke lave en checkliste over. Men vi kan huske os selv på at møde patienten med åbenhed, ydmyghed og respekt.

Ulf Hørlyk, ledende overlæge på akutafdelingen, Regionshospitalet Horsens

Dialogskabende materiale til fagpersoner i somatikken

EN AF OS har udviklet hjemmesiden www.ulighed-i-sundhed.dk som inspiration til at fremme en kultur, der bygger på en god og hensigtsmæssig kommunikation. Materialet kan være med til at skabe opmærksomhed, refleksion og debat om nødvendigheden af at se "det hele menneske" for at kunne give den rette hjælp og behandling til patienter, som også har en psykisk lidelse.

Gennem spots, korte film, podcast, interviews, debatoplæg og supplerende viden giver hjemmesiden fagpersoner handlingsanvisende, konkrete og gode råd til, hvordan man i somatikken kan imødekomme patienter, som også har psykisk sygdom.

På hjemmesiden sættes der fokus på temaerne *Det hele menneske*, *Samarbejde på tværs* og *Kommunikation*.

Målrettet materiale til fagpersoner på somatiske akutmodtagelser med fokus på mennesker med selvskade eller psykotisk tilstand

Fagpersoner på de somatiske akutmodtagelser møder ofte patienter, der skal behandles efter selvskade, eller som er psykotiske. Flere fagpersoner føler ikke, at de har den rette viden og kompetencer til at behandle patienter med disse problemstillinger, hvilket kan afføde frustrationer og en usikkerhed, som også kan påvirke tilgangen til patienten.

Formålet med materialet er at gøre fagpersoner på de somatiske akutmodtagelser klogere på, hvordan selvskade og psykose kan opleves for patienten, hvad der kan være vigtigt i modtagelsen af patienten, hvad der fungerer godt i samarbejdet og kommunikationen, og hvordan man kan forebygge konflikter og misforståelser.

I materialet fortæller både fagpersoner fra somatiske akutmodtagelser og personer, der har eller har haft psykisk sygdom, om personlige og faglige erfaringer.

Jeg kan godt forstå, at personalet bliver frustreret over, at jeg måske kommer flere gange på en uge med den samme type selvskade og modstand på behandling. Det er vigtigt at forstå, at det er min sygdom, der ligesom bliver ved med at hænge.

Ulla, 39 år, mor, pædagog og EN AF OS-ambassadør

Hvad kan du som fagperson gøre?

Vi ved, at alle gør deres bedste i en travl hverdag. Fagpersoner i somatikken er med til at gøre en stor forskel for personer, som står i en svær og ofte sårbar situation. Den måde, du møder patienten på, kan have stor betydning for den enkelte og kan forebygge psykiske og somatiske lidelser.

1. **Se det hele menneske**
2. **Byd patienten velkommen på afdelingen, og anerkend personen for at have søgt hjælp**
3. **Mød patienten med åbenhed og professionel nysgerrighed**
4. **Vær tydelig i din kommunikation, og informer patienten om, hvad der skal ske**
5. **Smit med ro. Dit kropssprog og toneleje kan have stor betydning for patienten**
6. **Italesæt, hvordan du oplever og ser, at patienten har det**
7. **Mød ikke patienten med samme modstand, som de kan møde dig med**
8. **Tilbyd sansestimulerende metoder, f.eks. kugledyne, ballstick, chili, isterninger, musik eller andet**
9. **Kontakt psykiatrien, hvis du behøver sparring**
10. **Tal med dine kollegaer eller din leder, hvis du har stået i en svær situation**

Find de 10 handlingsanvisninger uddybet på www.ulighed-i-sundhed.dk eller bestil dem som lommekort til din afdeling hos PsykInfo og EN AF OS i din region (se bagsiden).